

לחשוף את היסוד

במשך שנים המתין ניצוץ יהודי בוער בליבו של הקריקטוריסט המפורסם. ואז נחשפו היסודות הרוחניים שנטעו בנפשו בילדותו ב'חדר', ובאו לידי ביטוי.

פרש בשיא

אל ג'אפי הקריקטוריסט פורץ הדרך שעבד במשך שבעה עשורים במגזין MAD נפטר השבוע בגיל 102. כשהוא פרש בגיל 99 (!) מעבודתו, נכנס אל ג'אפי לספר השיאים של ג'ינס כקריקטוריסט שעבד במשך הכי הרבה שנים.

זה שהוא יהודי זה ידוע, מה שפחות ידוע הוא הרקע שלו. אל ג'אפי נולד ב-1921 בסוואנה ג'ורג'יה לזוג יהודי שהיגר מליטא. כשהוא היה בן שש אימו גילתה שהאומנת הלא יהודייה בישלה 'טרף' במטבח שלה. היא כל כך נחרדה מכך שהיא החליטה להחזיר את משפחתה לזרסאי שבליטא, המקום ממנו היא באה.

בעלה התנגד לכך, אבל זה לא עזר לו. היא לקחה את ארבעת בניה וחזרה לאירופה בלעדיו. זרסאי זאת עיר שמוקפת אגמים ונהרות רבים. ג'אפי זוכר את הזמנים האלו כתקופה שבה הוא היה משוחרר לרוץ ולגלות את הטבע בלי שאף אחד יעצור אותו.

בליטא הוא למד ב'חדר' אותנטי, שם גילה את חוש הציור והאמנות שלו. הוא סיפר שכשהוא למד את הסיפור על תיבת נח, הוא בנה בעצמו תיבה מעץ ומסביבה חיות קטנות. הוא ואחיו גם יצרו עבור אימם זוג פמוטים מעץ וגם כוס לקידוש.

בחג שמחת-תורה הם היו מכינים לפידים שהבית עשוי מעץ ובתוכו מדליקים נר. במשך כל השנה הם תיכננו איך לעצב ומה לצייר על אותו

לפיד. הוא זוכר שכשהם היו מסתובבים מסביב לבימה בליל שמחת תורה עם הלפידים, הם היו גאים ומאושרים.

לאחר קצת יותר משנה בליטא, הגיע אביו כדי להחזיר את משפחתו לארצות-הברית. שנה לאחר שהם חזרו לארה"ב, בשנת 1929, אימו שוב לקחה את הילדים איתה וחזרה לאירופה. בשנת 1933 כשהיטלר עלה לשלטון בגרמניה אביו הצליח להחזיר שלשה ילדים לארה"ב. הפעם הם חזרו לניו-יורק לתמיד.

אבל אימו שהייתה מאוד דתייה לא הייתה מסוגלת לחזור ל"טרייפה מדינה". הוא זוכר שהוא היה מתעורר בשבת בבוקר ומגלה שאימו השאירה את הילדים בבית וצעדה לבית הכנסת שהיה במרחק של קילומטרים מהבית, אליו הייתה חוזרת לקראת ערב.

בשנת 1940, הצליח אביו להציל את הבן הרביעי, אבל אימו שכבר תכננה לחזור לארה"ב נתקעה באירופה ונספתה בשואה.

המאייר של 'משיח טיימס'

בניו יורק עבד אביו קשה מאוד כדי לפרנס את משפחתו. אל ג'אפי עצמו שירת בצבא ארצות הברית ולאחר שירותו התחיל לעבוד כמאייר מגזינים. בשנת 1955 החל לעבוד ב-MAD מגזין.

באותם ימים, תעשיית הספרים המצוירים היתה חדשה ונעשתה כולה בידי יהודים. הרקע היהודי והאידיש שדבר עזרה לו מאוד להצליח בשטח הזה, והוא התמיד בכך במשך 70 שנה!

אבל יש עוד צד בקריירה שלו שהוא פחות מפורסם. בתחילת שנות השמונים הקים הרבי את תנועת הנוער 'צבאות השם'. בזמנו הוחלט להוציא לאור עיתון לילדים. הם חיפשו מאייר ממדרגה ראשונה ומצאו את אל ג'אפי. במגזין הזה הרקע היהודי שלו מה'חדר' בא לידי שימוש, וכשביקשו ממנו לאייר איזה נושא יהודי לא היו צריכים להסביר לו מה

ואיך. הוא ידע בדיוק מה צריך לעשות, וזה בא לו מהנשמה. מאז ועד סוף ימיו הוא אייר שש מגזינים בשנה של 'משיח טיימס'.

באותם ימים היו מכניסים את המגזין לרבי לפני ההדפסה. הרבי היה דואג תמיד שבכל שער של המגזין תתנוסס גם תמונה של ילדה. בנוסף לכך, הרבי ביקש שבקריקטורות לא יאיירו צורות של אנשים מוזרים, כלומר, אנשים בעלי אף ארוך, או בגודל ענק. הרבי סבר שזוהי "טעות חינוכית אדירה". יתכן שהסיבה לכך היא שהרבי לא רצה שילדים יגחכו על מראה חריג של אנשים שונים. הרבי דאג לכך שתהיה רגישות לילדים עם מוגבלויות.

תקנת הרמב"ם

לערך באותה תקופה, הרבי תיקן את 'תקנת לימוד הרמב"ם היומי'. ספר 'משנה תורה' לרמב"ם שכולל ארבעה עשר ספרים, הוא ספר הלכות המקיף את כל התורה כולה, זאת בשונה מספרי הלכות אחרים שמתמקדים רק בהלכות הנוהגות בזמן הזה, דהיינו, רק בהלכות שנוהגות בזמן הגלות.

השולחן-ערוך למשל, לא כלל בספרו את הלכות בית-המקדש, והקרבת הקורבנות. מאידך הרמב"ם כולל בספרו את ההלכות של כל התורה כולה. הרבי התקין שכל אחד ילמד רמב"ם בכל יום, וכך יקיף את ההלכות של כל התורה כולה.

הרבי תיקן שלשה מסלולים ללימוד הרמב"ם. אפשרות ראשונה היא ללמוד שלשה פרקים ליום, וכך מסיימים את כל 'משנה תורה' בשנה אחת. אפשרות שנייה היא לימוד פרק אחד ליום כדי לסיים את הספר תוך שלש שנים. והאפשרות השלישית היא לימוד 'ספר המצוות' לרמב"ם, זהו ספר שמונה את כל ה-613 מצוות שכתובות בתורה.

השבת הזו שהיא גם ראש חודש אייר, אלפי יהודים בכל העולם מסיימים את לימוד ספר הרמב"ם בכל המסלולים, בין אלו שלומדים פרק אחד ובין אלו שלומדים שלשה פרקים או ספר המצוות. מחר הם יתחילו שוב את

לימוד הספר מתחילתו.

להשקיע ביסוד

הרמב"ם פותח את ספרו במילים "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון והוא ממציא כל הנמצא". הרמב"ם מתחיל את ספרו בכך שהיסוד וההתחלה של כל התורה זה לדעת שהקב"ה ברא את העולם והוא מנהל אותו.

שואל הרבי, לכאורה שני הביטויים יסוד-ועמוד הם שני עניינים הופכיים. "היסוד טמון בקרקע" ולא רואים אותו, ואילו עמוד "הוא בגלוי על גבי קרקע דווקא"?

מסביר הרבי שזה מלמד אותנו רעיון מענין. כשיהודי מקיים מצוות, יש את ה'יסוד', הידיעה שיהודי יודע "שיש שם מצוי ראשון", שיש אלוקים בעולם. את ההרגשה והאמונה שיש לאדם בתוך לבו, לא רואים בחוץ. ויש את ה'עמוד', זה מה שרואים בגלוי, כיצד הוא מקיים את התורה והמצוות (תו"מ ע"ט עמ' 16).

הרעיון הזה בא לידי ביטוי אצל אל ג'אפי. את היסוד הוא קיבל ב'חדר' בליטא, שם הוא לא רק גילה את חוש האומנותי שלו, אלא הוא גם קיבל את ה'יסוד' היהודי שלו. היסוד הזה היה חבוי עמוק בתוכו במשך שנים רבות, אבל כשחב"ד פנו אליו וביקשו ממנו לאייר את ה'משיח טיימס', היסוד הזה התעורר, ועליו נבנה העמוד שכולם ראו וקראו.

זה נכון בקשר לכל אחד מאיתנו. כל אחד שמחנך ילד צריך לזכור שהחינוך זהו היסוד. עלינו לזכור שילד מושפע מהוריו בעיקר מגיל אפס ועד גיל שבע, מגיל שבע ועד בר-מצוה הילד עדיין תחת השפעת הוריו, אבל במידה פחותה מזה, ובגיל הבגרות להורים יש רק שש אחוז השפעה. ככל שהילד הולך ומתבגר כך השפעת ההורים הולכת ופוחתת.

לכן עלינו להשקיע ביסודות, בחינוך יהודי מגיל צעיר ביותר, ואז יקומו

עמודים שיאירו את העולם.